

การเรียนการสอนทางไกล: หลักปฏิบัติหกประการที่เป็นสากล

Distance Learning: 6 UDL Best Practices for Online Learning

https://

จากเหตุที่มีการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID – 19) ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ จำต้องปิดประตู แล้วหันไปใช้วิธีการสื่อสารทางไกลทำการสอนแทนการให้นักเรียนมาเข้าชั้นเรียน บางโรงเรียนก็ใช้วิธีการสอนทางไกล บางโรงเรียนก็ใช้วิธีให้เรียนจากการสอนแบบ online และมีหลาย ๆ แห่งที่ใช้วิธีการอื่นที่ต่าง ๆ กันออกไป

บางแห่งก็ใช้หลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน คือทำการสอนแบบ online โดยอาศัยเทคโนโลยีสื่อสารทางเสียงและภาพสองทางด้วย (videoconference) บางแห่งก็ใช้วิธีให้เรียนจากสื่อทางเดียว โดยใช้เอกสารและใบงานให้นักเรียนทำที่บ้าน

ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็ตาม การสอนทางไกลก็ยังมีปัญหาท้าทายให้ต้องแก้ด้วยตนเอง ในเบื้องต้นทั้งครูและนักเรียนที่ต้องทำงานร่วมกันโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยังจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และสร้างความคุ้นเคยกับการใช้สื่อชนิดนี้ และการที่จะให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในช่วงของการประชุมทางไกล (videoconference) ทั้งชั้นนั้นอาจเป็นเรื่องที่สร้างความอึดอัดและบางครั้งอาจจะไม่สะดวกสบายก็อาจเป็นไปได้ ซึ่งบังเอิญหลักปฏิบัติของ UDL (Universal Design for Learning) สามารถช่วยแก้ปัญหาได้

ถ้าหากว่าเราวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงรูปแบบสากลสำหรับจัดการเรียนรู้ หรือ UDL ด้วยเราก็จะสามารถจัดอุปสรรคในการเรียนการสอนลง ทำให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนได้อย่างทั่วถึง ต่อไปนี้คือข้อแนะนำที่จะทำให้เด็กในชั้นเรียนทุกคนมีส่วนร่วมได้ในเวลาเดียวกันในการเรียนตามสายทางไกล

1. ต้องสอนให้ทราบชัดถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และภารกิจที่ต้องทำ

สื่อการเรียนการสอนที่เป็นวิดีโอ กับสื่อการสอนทางไกลนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทั้งครูและนักเรียนต้องการเวลาและการสนับสนุนช่วยเหลือให้เรียนรู้เข้าใจวิธีเรียน (learn how to learn) และการมีส่วนร่วมในการเรียนทางสื่อชนิดนี้ต้องมีประสิทธิภาพด้วย

ถึงแม้ว่านักเรียนของเราจะมีประสบการณ์กว้างขวางรอบรู้ในด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอนทางอ้อมอยู่แล้ว (virtual learning) ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้โดยอาศัยข้อมูลดิจิทัลและการเชื่อมต่อเข้าร่วมเรียนในการเรียนด้วยการประชุมกลุ่มทางไกลด้วย แต่ทว่าเทคโนโลยีที่นักเรียนหลาย ๆ คนเคยใช้สำหรับการเรียนทางไกลอาจแตกต่างกันออกไปไม่เหมือนกันก็ได้

ในสถานการณ์เช่นนี้ เราก็ต้องสอนวิธีการใช้สื่อชนิดใหม่ที่สามารถใช้การดำเนินงานให้มีความชัดเจนและมีระบบด้วย โดยวิธีการให้ร่วมกันสร้างแนวทางและร่วมกันกำหนดวิธีการเข้าร่วมในช่วงของการเรียน และต้องให้มีโอกาสในการฝึกซ้อมอีกด้วย

ต้องระลึกไว้ด้วยว่าจะมีการบันทึกเกี่ยวกับพัฒนาการในการเรียนเพื่อแสดงผลการเรียนรู้ของแต่ละคนด้วย อาจต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง และจะต้องให้ความช่วยเหลือซ้ำ ๆ แก่กับนักเรียนทุกคนด้วย เพื่อให้พวกเขาคุ้นชินกับวิธีการปฏิสัมพันธ์ และเรียนรู้ได้ ในสภาวะแวดล้อมใหม่นี้

2. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนบทเรียนที่เรียนไม่ทันในช่วงเวลา online

นักเรียนของเราบางคน อาจจะไม่สามารถติดตามดูการสอนของเราที่สอนติดต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะช่วงเวลาที่กำหนด หรือเพราะการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมีปัญหา หรือเป็นเพราะไม่สามารถแบ่งความสนใจอยู่กับบทเรียนที่สอนผ่านทางการประชุมทางไกลได้ (video conference) และยังมีเด็กบางส่วนที่มีปัญหากับการทำความเข้าใจกับข้อมูลความรู้ที่ครูสอนโดยการให้ฟังอย่างเดียวอีกด้วย

สถานการณ์เช่นนี้ ถ้าหากเป็นกรณีที่เราสอนสดทางวิดีโอก็ให้บันทึกการสอนช่วงนั้นลงไว้เป็นไฟล์ให้นักเรียนนำไปทบทวน หรือนำไปฟังไปดูใหม่ภายหลังได้ด้วย ซึ่งทำได้โดยนำไปบันทึกไว้กับ google classroom หรือจัดส่งไปให้นักเรียนทุกคนทางอีเมลของเด็กด้วยก็ได้

ท่านอาจใช้บางโปรแกรม เช่น Otter.ai เพื่อแปลงคำพูดเป็นข้อเขียนตัวอักษรบทเรียนได้ (โปรแกรมนี้เปิดให้ใช้ฟรีเดือนละ 600 นาที) และยังมีโปรแกรมอื่น ๆ อีกที่ใช้บันทึกวิดีโอได้ ซึ่งอาจไม่สมบูรณ์สำหรับเราแต่ก็ใช้ประโยชน์ได้

3. มอบหมายให้มีเลขาทำหน้าที่จดบันทึก

การเรียนโดยการดูการสอนทางวิดีโอให้ต่อเนื่องแทนการเรียนในชั้นเรียนโดยตรงนั้น เป็นเรื่องยากสำหรับนักเรียนจำนวนมากทีเดียว เพราะมันอาจมีปัญหาเกี่ยวกับความตั้งใจ การรู้สึกว่าเป็นการสื่อสารกับตัวเองโดยตรง การประมวลข้อมูล และการสรุปเนื้อหาหลัก

ในกรณีที่เป็นกลุ่มเด็กโต (ชั้นมัธยมต้น กับ มัธยมปลาย) นักเรียนอาจทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ โดยอาจมอบให้นักเรียนจำนวนหนึ่งจัดบันทึกแทนคนอื่น ๆ ในชั้นได้ โดยใช้โปรแกรม google classroom

บันทึกที่นักเรียนจดอย่างดีนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์มากสำหรับนักเรียนใช้ประกอบเอกสารและบันทึกเสียงจากการสอน โดยเฉพาะจะมีประโยชน์มากสำหรับเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับความตั้งใจ การอ่าน การเขียนและอื่น ๆ ที่ให้ทำหลาย ๆ สิ่งพร้อมกันไม่ค่อยจะได้ด้วย

4. จัดทำเนื้อหาที่เรียน ให้เด็กเข้าถึงได้

ไม่เพียงแต่บันทึกวิดีโอเท่านั้นที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงได้ และต้องคิดต่อไปด้วยว่าจะมีวิธีอย่างไรที่จะทำให้นักเรียนเข้าถึงทั้งภาพ และเอกสารในรูปแบบดิจิทัลที่เสนอในจอให้ได้อีกหลังจากนั้นด้วย ซึ่งจะขอแนะนำวิธีการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัสดุเหล่านั้นได้ ดังนี้

- จัดทำคำบรรยายภาพและบทสรุปย่อของวิดีโอที่ใช้สอนในช่วงการสอนทางไกลไว้ในรูปของเอกสารด้วย
- หลีกเลี่ยงการใช้เอกสารที่ให้อ่าน และที่แจกที่เป็นข้อความในรูปแบบ พีดีเอฟ (pdf) โดยให้ใช้เอกสาร Word, Google Docs หรือรูปแบบอื่นแทน (เนื่องจากมี OCR ให้อ่าน ผู้อ่านในจอเข้าถึงได้)
- ให้ตรวจสอบวัสดุเอกสารที่เขียนให้อ่านบนจอเสียก่อนด้วยเครื่องมือ เช่น WebAIM ถ้าท่านยังไม่พร้อมที่จะใช้วิธีการนี้ในห้องเรียนก็ให้ใช้โอกาสนี้ศึกษาและเรียนรู้วิธีที่จะให้ทุกคนเข้าถึงเราได้ เมื่อมีความเคยชินแล้วเราจะนำวิธีการนั้นไปใช้ในการสอนปกติทุก ๆ วันได้

5. ดูแลเด็กให้ทั่วถึง แบบที่ครูพึงทำ

ครูอาจใช้วิธีวาดภาพแผนผังแสดงเค้าโครงของแนวคิดเบื้องต้นของครู เพื่ออธิบายให้นักเรียนเห็นชัดว่า ท่านคิดว่าการเรียนการสอนผ่านห้องเรียนจำลองนี้จะประสบผล บรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างไรก็ได้ แต่ก็ต้องให้มีกิจกรรมที่ชักนำให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนดำเนินงานของเราด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมาร่วมด้วยช่วยกันสร้างรูปแบบของการเรียนการสอนที่ทุกคนร่วมกันทำงานในขณะที่อยู่ห่างไกลกัน ไม่ได้อยู่ที่เดียวกัน

ในการทำงานร่วมกันโดยทางไกลนั้น การสื่อสารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ จะต้องถามนักเรียนอยู่เสมอ ๆ ว่านักเรียนต้องการอะไรแบบไหน และครูต้องพร้อมที่จะมีการยืดหยุ่น และปรับให้เข้ากับปัญหาของนักเรียนได้

ขอให้ระลึกไว้ว่า นักเรียนบางคนมีความเชี่ยวชาญชำนาญด้านดิจิทัล ให้ลองถามดูว่าชอบแบบไหน และมีวิธีอะไรใหม่ ๆ ที่จะเสนอแนะให้นำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนทางออนไลน์ได้บ้าง วิธีการนี้เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การตัดสินใจด้วยตัวเอง และสร้างแรงจูงใจให้เรียนในสถานการณ์ลักษณะนี้ด้วย

6. พยายามทำให้เป็นกลุ่มที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน

ในสภาพที่แต่ละคนก็ไม่ได้อยู่ร่วมในห้องเรียนด้วยกันในเวลาเดียวกันนั้น การที่จะทราบเรื่อง สุขภาพทางกายและอารมณ์ของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลย ในการเรียนการสอนในช่วงหนึ่ง ๆ จึงควรจัดให้มีบางช่วงบางตอนที่ไม่ต้องอยู่โดยลำพัง ไม่ได้สังคมกับใคร โดยสนับสนุนส่งเสริมให้ได้สัมพันธ์กับคนอื่นด้วย และให้รู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในกลุ่ม

จัดให้มีการอภิปรายโดยเชื่อมต่อทางสายเป็นกลุ่มย่อยเพิ่มเติมจากการอภิปรายทั้งชั้นเรียน สำหรับในกลุ่มเด็กโตควรกำหนดให้มีผู้กำกับดูแลในการอภิปราย

โปรแกรมวิดีโอบางโปรแกรม เช่น Zoom ช่วยให้แยกอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้ (ในช่วงโควิดระบาดนี้ เปิดให้ใช้ฟรีเกิน ๔๐ นาทีได้) (ศึกษาวิธีการในรายละเอียดได้จาก [how to get access for your school](#)) ถ้าเป็นไปได้ควรจัดให้นักเรียนแต่ละคนต้องติดต่อเข้ามาทางโปรแกรม หรือโทรศัพท์ติดต่อเข้ามาประจำทุกสัปดาห์ หรือช่วงสั้นกว่านั้น และยิ่งไปกว่านั้นจะต้องกระตุ้นให้มีความรู้สึกผูกพัน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกเหมือนกับว่าตัวเขามีย่อยงานอยู่ในพื้นที่ออนไลน์นี้ด้วย ซึ่งก็คือสังคมของการเรียนรู้ของเขาเองด้วยนั่นเอง

บทความนี้มาจาก

Series: Reaching and Teaching All Students With UDL

โดย: Gabrielle Rappolt-Schlichtmann, EdD on Mar 18, 2020

ผู้แปล: นายประเสริฐ ต้นสกุล

ที่มา: <https://www.understood.org/en/school-learning/for-educators/universal-design-for-learning/video-distance-learning-udl-best-practices>